

Dilgo Khjence Rinpoche

Sto veršů rad

mistra jménem Padampa Sanggiä

lidem z Tingri

Přeložili Lukáš Chmelík a Lucie Hanigerová
Překladatelé děkují Matthieu Ricardovi za svolení k přeložení
tohoto textu a Vladimíru Vimrovi za pomoc při překladu a za
jeho cenné návrhy a připomínky.

Nakladatel děkuje panu Liborovi Malému za finanční
podporu při vydání této knihy.

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR
Dil-mgo-mkhyen-brtse, rinpoče

Sto veršů rad mistra jménem Padampa Sanggjä lidem
z Tingri / Dilgo Khjence Rinpoče ; [z anglického originálu ...
přeložili Lukáš Chmelík a Lucie Hanigerová]. – 1. vyd. – Praha :
DharmaGaia, 2009. – 144 s.

Název originálu: Hundred verses of advice

24–423.7 * 243.4–584.5 * 165.322 * 24–1/–9 * 243.4 * 24–29 * (515)

– dharma

– duchovní cesta

– duchovní poznání

– učení buddhismu – Tibet (Čína) – 11.–12. stol.

– tibetský buddhismus – 11.–12. stol.

– duchovní literatura – Tibet (Čína) – 12. stol.

– náboženská poezie

– komentovaná vydání

22/24 – Náboženství Dálného východu. Indická náboženství.

Hinduismus. Buddhismus [5]

Copyright © by Shechen Publications, 2004

Translation © by Lukáš Chmelík, Lucie Hanigerová, 2009

Czech edition © by DharmaGaia, 2009

ISBN 978–80–86685–95–3

ÓM SVASTI

Lev slova, který ve svaté zemi i na jiných místech
přijal lidskou formu a žil po celých
dlouhých šest set let neobyčejným životem
osvobození —
s úctou se skláním před ním,
Vznešeným Vidjádharou dlouhého života.
Tibetskému lidu z Tingri předal právě tato slova,
„Sto veršů“ nejhlubších z hlubokých,
znamenitá, nádherná řeč všude proslulá,
všude slyšená,
je v této skvělé knize výborně objasněna
a skutečně dobře vysvětlena
jím, který byl záměrným vtěleným projevem
Džamjang Khjence Wangpa,
druhého buddhy Tibetu.
S úctou a z celého srdce se skláním před ním,
vševědoucím, neměnným držitelem
nejvyššího vozu nauk,
jehož diamantový jazyk vyslovil tato slova.

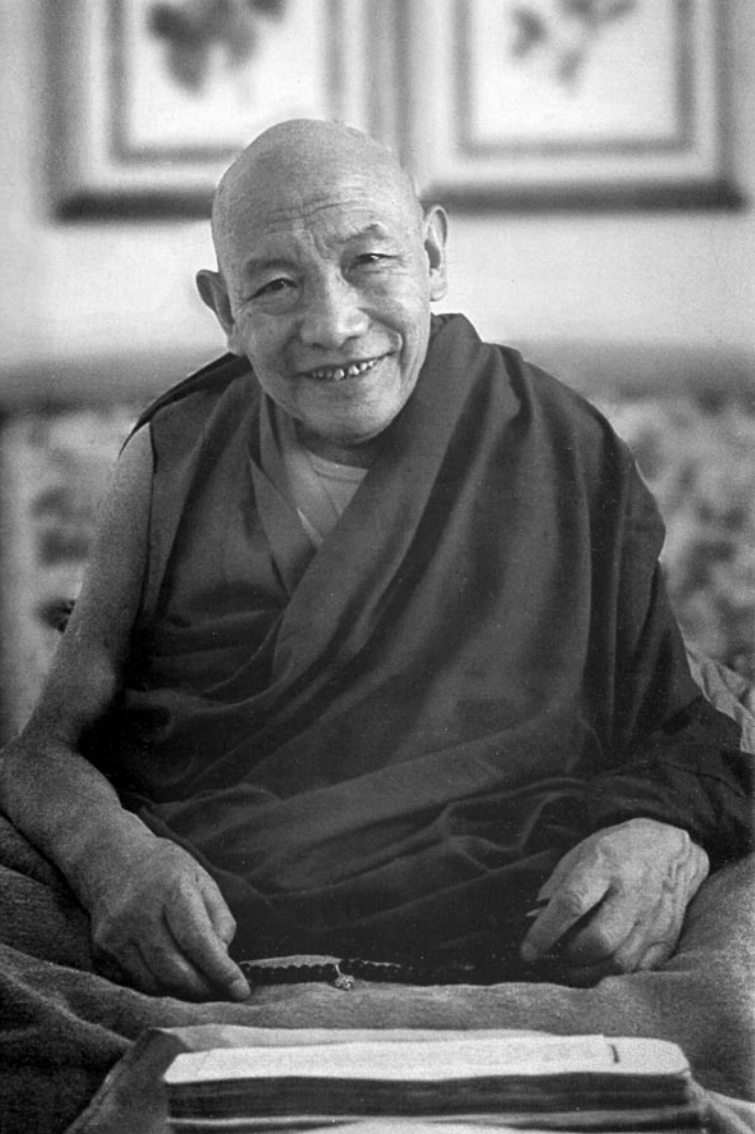
Po těchto úvodních verších bych jako předmluvu k této knize rád řekl pár slov o mistrovi, jenž byl ve svaté zemi Indii známý jako *áčárja* Kamalašíla a v Tibetu jako Padampa Sanggjä.

Padampa Sanggjä cestoval do Tibetu celkem třikrát, u příležitosti svého prvního, prostředního a závěrečného pobytu, a s jistotou můžeme předpokládat, že byl přitom veden Buddhou v jeho formě prvotní moudrosti. Skutečně měl zázračný kámen, který mu dal Buddha. Hodil jej z Indie směrem k Tibetu s přáním, aby tam, kam kámen dopadne, našel žáky, které by mohl vést. Poté odešel do Tibetu kámen hledat.

Ten dopadl na místě dnešního Tingri^[1] Lakor (též psáno Tingri Langkhor) v Latö, v provincii Cang. V době, kdy tam Padampa Sanggjä přišel, padal sníh. Ale v místě, kde ležel kámen, uviděl tmavý kus země, neboť kolem kamene všechn sníh roztál. Dozvěděl se, že když kámen dopadl, zazněl zvuk „ting“. Proto bylo místo pojmenováno Tingri. Padampa založil svůj klášter na místě, kde chodil v kruhu pižmoň, a které se tudíž stalo známým jako Lakor (nebo Langkhor), což znamená „místo, které dokola obchází pižmoň“.

Během své poslední návštěvy v Tibetu se Padampa setkal také se vznešeným Milaräpou. Místo, kde se

[1] V české transkripci „Dingri“. Vzhledem k tomu, že je zažitá výslovnost „Tingri“, ponecháváme tuto podobu i v textu (pozn. red.)

setkali a kde soutěžili v zázračných schopnostech, je dnes známé jako Ňingdže dönkhang, „Hostinec soucitu“. Tyto a další události jsou zaznamenány v životopise vznešeného Milaräpy.

Džamjang Khjence Wangpo, držitel sedmi odkazů, byl vyzářením áčárji Kamalašily neboli Padampa Sanggjäho. Džamjang Khjence Wangpo se rozhodl, že se postupně znovu projeví jako zázračné Tělo manifestace, mocný mistr učenosti a uskutečnění, vůdce naší mandaly, velký prapor, který osvětluje celý svět, o jehož jméno se zde musím zmínit: Kjabdže Dilgo Khjence Rinpoče, Gjurme Thegčhog Tänpä Gjalccchän („Vítězný prapor neměnné nauky velkého vozu“), Džigme Rabsal Dawa („Neohrožený zářivý měsíc“). Byl to on, kdo pronesl tento skvělý komentář, text, který byl upraven, přeložen a uveden do angličtiny a francouzštiny Překladačskou skupinou Padmakara ve Francii. Z jejich práce mám nejpřímnější radost. Je velmi důležité, aby lidé ze všech oblastí života, ať buddhisté či nikoli, četli, studovali a uváděli tento skvělý text do praxe.

Tuto předmluvu napsal nejhorší z žáků vznešených mistrů vedených autorem této knihy, buddhistický mnich a nevědomec Ngawang Čhökji Lodö, označovaný též jako vyzáření Dzarong Thulžig Žadäna. Tuto modlitbu učinil se sepjatýma rukama 8. prosince 1999 v Taši Pelbar Lingu ve Francii.

Ať ctnost vzkvétá!

Kjabdže Thulžig Rinpoče

Úvod

Když přistupujeme ke studiu jakékoli duchovní nauky, měli bychom začít s přáním dosáhnout osvícení, nejen pro naše osobní osvobození, ale také proto, abychom byli schopni osvobodit všechny živé bytosti od utrpení a jeho příčin, především od zmatku a nevědomosti. Studium těchto instrukcí a jejich uvedení do praxe nám pomalu umožní toto nesmírné přání uskutečnit. Měli bychom přemýšlet o nezměrné hodnotě těchto nauk a uvědomovat si, jak vzácné příležitosti se nám dostalo tím, že je vůbec můžeme obdržet. Je třeba je studovat s velikou pozorností a skromným, altruistickým přístupem, s rozhodnutím, že je podle svých schopností co nejlépe využijeme.

„Sto veršů rad“ je duchovní odkaz velkého indického mudrce Paramabuddhy, jenž je známější pod svým tibetským jménem Padampa Sanggjä. V jednom ze svých minulých životů se zrodil jako blízký žák Buddha, a ten mu předpověděl, že v budoucím zrození přinese užitek nespočetnému množství bytostí.

A tak se zrodil jako Padampa, což v tibetštině znamená „vznešený otec“. Byl velkým učencem,

studoval u sto padesáti mistrů a uváděl jejich učení do praxe, až se stal pravou pokladnicí duchovního poznání. Tento realizovaný jógin měl mnoho vizí a vykonal celou řadu zázraků, které svědčily o jeho duchovním uskutečnění. Nakonec dosáhl těla vadžry, které překračuje smrt a znovuzrození.

Třikrát cestoval do Tibetu a Číny, kam přinesl učení „Utišení utrpení“, ¹ jež je jednou z osmi velkých duchovních tradic, která se v Tibetu praktikuje do dnešních dnů.

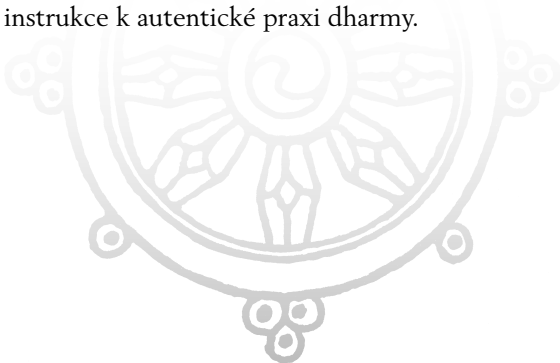
Padampa zůstal dlouhou dobu ve vysoko položeném údolí Tingri na hranici Tibetu a Nepálu. Z jeho nesčetných žáků byli jeho srdci blízcí především čtyři. Jednoho dne jeden z těchto studentů přišel po dlouhé době odloučení do Tingri. Když viděl, jak jeho mistr zestárl, velmi ho to rozesmutnilo, a tak se jej zeptal: „Vznešený, až opustíš tento svět, ty sám bezpochyby půjdeš z jednoho stavu blaženosti do dalšího; co však bude s námi, lidmi v Tingri? V koho budeme vkládat svou důvěru?“

Pro Padampu by smrt skutečně nebyla ničím jiným než přechodem z jedné buddhovské oblasti do druhé. Avšak pro jeho žáky by to znamenalo již nikdy nevidět jeho tvář a neslyšet jeho hlas. „Za jeden rok,“ řekl, „zde již zbude jenom mrtvola starého indického poustevníka.“

Oči žáků se zalily slzami. A právě tyto žáky učil Padampa svých „Sto veršů rad“.

Minul rok a u Padampy se začaly objevovat známky nemoci. Když si žáci dělali starosti o jeho zdraví, řekl lakonicky: „Má mysl je nemocná.“ A na vysvětlenou dodal: „Má mysl splynula se světem jevů.“ Tím vyjádřil, že z jeho mysli vymizely všechny dualistické jevy. „Nevím, jak popsat tento druh nemoci,“ dodal s klidným humorem. „Tělesné choroby lze léčit, tato je však nevléčitelná.“ Poté spočinul svým pohledem na nebi a zemřel.

Zde je jeho duchovní odkaz, „Sto veršů rad“, což je nauka hluboká, a přesto pochopitelná. Upřímný praktikující najde v těchto verších všechny základní instrukce k autentické praxi dharmy.

Sto veršů rad

S úctou se skláním před svým učitelem!

Vy, šťastní praktikující, kteří jste se zde v Tingri sešli,
poslouchejte!

Na úvod ke svému učení vzdává Padampa Sanggjä úctu svému duchovnímu mistrovi, který je zdrojem všech požehnání a ztělesněním všech buddhů minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Považuje obyvatele Tingri za šťastné lidi, protože si horlivě přejí studovat a praktikovat dharmu, neboť pochopili, jak dát svému životu smysl.

Tak jako obnošené šaty již nikdy
nebudou vypadat jak nové,
když máš smrtelnou nemoc,
nemá již smysl chodit k lékaři;
budeš muset odejít.

My lidé na této zemi
jsme jako potoky a řeky tekoucí k oceánu —
všechny živé bytosti směřují
k tomuto jedinému cíli.

Délka života se vyčerpává každým dnem, každou
vteřinou, tak jako se z kusu látky časem stane

rozedraný hadr a nakonec se zcela rozpadne na kousky. Nikdo a nic nemůže zastavit tento neodvratný proces.

Iluzorní majetek, jako pozemky a bohatství, je v hodině smrti zcela zbytečný. Nakonec necháme všechno za sebou a zemřeme sami, vytrženi ze známého prostředí svého života jako chlup z hrudky másla.²

Náš život nebude mít jiný závěr nežli smrt, tak jako řeky nekončí nikde jinde než v oceánu. V okamžiku smrti bude naším jediným zdrojem pomoci duchovní praxe a našimi jedinými přáteli budou naše ctnostné činy, které jsme vykonali během života.

Tak jako ptáček, který odlétá ze špičky stromu, ani já zde již dlouho nezůstanu, brzy budu muset jít.

Není nic důležitějšího a vzácnějšího nežli duchovní učení, které nám může pomoci v okamžiku smrti. Buddhové a duchovní učitelé nám zanechali živé vyjádření své moudrosti ve formě nauk. Tyto nauky, od těchto velkých bytostí neoddělitelné, umožní každému, kdo si je vezme k srdci, dosáhnout stejné úrovně uskutečnění a těm, kteří se vydali po cestě osvobození, slouží jako nekonečný zdroj inspirace.

[1]

Promrháte-li přítomnost bezvýznamnými činnostmi a odejdete s prázdnýma rukama; lidé z Tingri, bude pak v budoucnu převelice těžké najít lidský život.

Někteří lidé mají pocit, že není třeba pospíchat, aby se setkali s duchovním mistrem, a že v budoucnu bude vždycky čas praktikovat dharmu. S takovýmto postojem budete kvůli honbě za svými každodenními zájmy zanedbávat duchovní praxi.

Když přijde čas setí, farmáři začínají okamžitě pracovat. Neodkládají svou povinnost na další den. Podobně, když nastanou příznivé podmínky k praxi dharmy, je třeba zaměřit na ni všechnu svou energii bez dalšího odkládání.

[2]

Věnovat se posvátné nauce svým tělem, řečí i myslí; lidé z Tingri, je tou nejlepší věcí, kterou můžete udělat.

Skrze neomylný proces příčiny a následku předurčují naše činy, slova a myšlenky štěstí nebo utrpení, které budeme později zakoušet. Jestliže na vahách našich činů převažují činy negativní, budeme trpět ve spodních říších samsáry. Pakliže se váhy naklánějí

na stranu činů pozitivních, osvobodíme se ze samsáry a dosáhneme buddhovství v jediném životě. Volba je jasná: vyhýbejte se příčinám utrpení, a tím si zajistíte štěstí.

Jestliže jste se narodili jako lidská bytost na místě, kde vzkvétá Buddhovo učení a kde se setkáváte s realizovaným duchovním mistrem, můžete uvést jeho rady do praxe a sklidit nezměrný užitek v tomto i ve všech příštích životech. Uvědomíte si, že soustředíte-li se na světské rozptýlení a zájmy, jste chyceni ve vězení samsáry a začnete pociťovat silnou touhu osvobodit se. Právě teď jste na rozcestí; jedna cesta vede k osvobození, druhá do různých oblastí samsáry.

Jedna sútra praví:

Tělo je loď, která tě může dovézt k břehu osvobození, tělo je kámen, který tě může stáhnout a utopit v hlubinách samsáry, tělo je sluhou špatností i ctností.

Tak jako křišťál odráží barvu svého podkladu, tak i činy jsou negativní nebo pozitivní, podle vašeho úmyslu. Proto je důležité vydat se správnou stezkou a nasměrovat své činy, slova a myšlenky k dharmě.

Zpočátku musíte soustředit veškerou energii na to, abyste rozvíjeli své pozitivní sklony a odstranili negativní. Bráhman Upagupta, který žil v čase Buddhy, tříbil svou bdělost a měřil svůj pokrok tím, že si vedl denní záznamy. Každý večer si nachystal dvě hromádky kamínků — za každou zlou myšlenku nebo čin, který během dne provedl, použil kamínek černý a za každou záslužnou myšlenku nebo čin kamínek bílý. Zpočátku byla hromádka černých kamínků mnohem větší, ale postupně se obě hromádky srovnaly. S velikou vytrvalostí nakonec dospěl k tomu, že byly všechny kamínky bílé.

[3]

Věnujte celý svůj život, srdce i duši Třem klenotům; lidé z Tingri, a jejich požehnání musí přijít, neboť nemůže jinak.

Neotřesitelná důvěra ve Tři klenoty a v duchovního mistra, který je ztělesňuje, je jako klidné a průzračné jezero, na němž se zřetelně odráží měsíc jejich požehnání. Máte-li sílu takové důvěry, vaše mysl zůstane klidná a neochvějná, okrášlená přítomností Tří klenotů. Bude pak vůbec záležet na dobrých nebo špatných okolnostech?

[6]

Bohatství a majetek jsou jako představení kouzelníka, pouze svádějí a klamou; lidé z Tingri, nedovolte, aby vás svázal uzel hrabivosti.

Obrovské bohatství, nejlepší šaty a jídlo — i kdybyste měli vše, co byste si kdy mohli přát, je nemožné udržet si takový majetek navěky. Cokoli jste nahromadili, se jednoho dne nevyhnutelně vyčerpá. Jakékoli věci nebo majetek nakupíte, vše se stejně dříve nebo později rozptýlí. S mocí a vysokým postavením to není jiné, neboť cokoli, co vzniklo, musí zaniknout. Nikdo si navěky neudržel své společenské postavení. Všechna shromáždění se nakonec nutně musí rozejít; může se shromáždit i sto tisíc lidí, jen aby se o několik hodin později zase rozešli. Život sám je přechodný a zrození nevyhnutelně končí smrtí. Žila vůbec někdy jediná bytost, která by byla uchráněna smrti?

Ten, komu se podařilo získat opravdové bohatství, se může ohlížet zpět za svými úspěchy s jistým uspokojením a pyšně si říkat: „Jsem boháč.“ Ale udělal by dobře, kdyby také přemýšlel, do jaké míry je jeho majetek založen na lžích, podvodech a maření zájmů druhých — na negativních činech, které z dlouhodobého hlediska přinesou pouze utrpení.

Na bohatství není bytostně nic špatného, je-li získáno čestně a používá-li se k užitečným cílům. Může se vhodně použít na odstranění chudoby, obětování Třem klenotům, na pomoc klášterním společenstvím a lidem v nouzi. Lidé, kteří mají užitek ze štědrosti dárců, by měli prostředky na živobytí, které přijímají, používat bez jakékoli lačnosti a za jediným účelem, a sice pěstovat duchovní praxi. Dárce i příjemce by měli být zcela osvobozeni od připoutanosti a považovat své „vlastnictví“ za iluzorní dary přijaté ve snu.

Tak jako samotné bohatství nemá z pohledu konečné pravdy žádnou skutečnou existenci, jsou i zásluhy, které lze nashromáždit prováděním skutků štědrosti, bez vlastní podstaty a neskutečné. Nicméně vás mohou přivést k buddhovství, jehož jedním z aspektů je osvobození od jakéhokoli uchopování jevů.

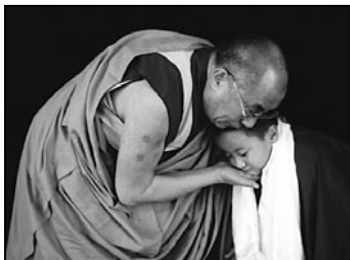
Když upadnete do područí hrabivosti, budou vaše ruce svázané a mysl uzavřená. Nejenže ztratíte schopnost dávat, ale i štědrost druhých se pro vás stane nesnesitelnou. Tento postoj vytváří podmínky pro zrození mezi *préty*, duchy, které neustále sužuje hlad a žízeň.

Silná připoutanost může dokonce vést k obrovskému utrpení pekelných světů. V Buddhových

časech žil mnich, který vlastnil překrásnou misku na žebrání, k níž byl velmi silně připoután. Když zemřel, ještě předtím, než bylo jeho tělo zpopelněno, se zrodil jako jedovatý had. Sotva se had narodil, vydal se k mnichově žebrácké misce. Svinul se v ní a hrozivě syčel na každého, kdo se k ní přiblížil. O tomto incidentu se dozvěděl Buddha, který vysvětlil, odkud se had vzal. Se slovy pravdy³ Buddha hada vyzval, aby se vzdal svých nesprávných konceptů. Bytost náhle misku opustila a utekla do lesa. Její připoutanost a odpor však byly tak silné, že z její tlamy šlehaly plameny. Zemřela a ihned se zrodila v pekelných ohních. V téže chvíli byla zapálena pohřební hranice bývalého mnicha, takže v jednu chvíli hořely tři ohně. Nešťastný mnich dostal přezdívku „Ten, který hořel třikrát“.

Svíravou bolest hladu a žízně, již pociťují přeto-
vé, lze zmírnit ranním obětováním vodních *torem*⁴
a večer dýmem zápalné oběti jídla, především jsou-
-li tyto oběti prováděny s velkým soucitem.

Láska a nepřipoutanost jsou základem skutečné
štedrosti. Měli bychom být štedří a dávat co nejvíce
těm, kteří jsou v nouzi.

České vydání vyšlo s vědomím a svolením Khjence Jangsi Rinpočeho, inkarnace Dilgo Khjence Rinpočeho.

Dilgo Khyentse Yangsi
Khyentse yangsi

Khjence Jangsi Rinpoče je inkarnací Dilgo Khjence Rinpočeho, který zemřel v roce 1991 ve věku 81 let.

Narodil se v Nepálu 30. června 1993. Poté, co Khjence Rinpoče zemřel, požádali jeho blízcí žáci Thulžig Rinpočeho, nejstaršího žáka s nejvyšší úrovní realizace, aby vyhledal jeho inkarnaci. Měl celou řadu snů a vizí, které jasně vedly k nalezení nové inkarnace. Jeho Svatost Dalajlama potvrdil, že dítě je převtělením Dilgo Khjence Rinpočeho. Intronizace, jíž se zúčastnilo tisíce studentů z celého světa, se uskutečnila v klášteře Žečhen v Nepálu v prosinci 1996. V současnosti studuje Khjence Jangsi Rinpoče v Bhútánu pod vedením Rabdžam Rinpočeho.

*Dilgo Khjence
s Kjabdže Thulžig
Rinpočem
v roce 1989.*

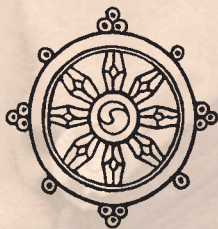

Obsah

Úvod od Kjabdže Thulžig Rinpočeho	7
Poznámka překladatelů	10
Úvod	12
Sto veršů rad — Komentář Kjabdže Dilgo Khjence Rinpočeho ke kořenovým veršům	15
Poznámky	132
Slovníček	135

„Promrháte-li přítomnost bezvýznamnými činnostmi a odejdete s prázdnými rukama; lidé z Tingri, bude pak v budoucnu převelice těžké najít lidský život.“

Indický jógin a duchovní mistr Padampa Sanggjä přišel do Tibetu poprvé v roce 1091. Pobýval zde deset let, pak dvanáct let cestoval po Číně a poté se navrátil zpět do Země sněhu, kde zůstal až do své smrti. Než v Tingri v roce 1117 zemřel, věnoval tamějšímu lidu jako své poslední učení těchto „Sto veršů rad“. Krátce nato řekl: „Má mysl splynula se světem jevů.“ Tím vyjádřil, že z jeho mysli vymizelo veškeré dualistické vnímání. Poté spočinul svým pohledem na nebi a zemřel.

edice *
LanGala

DharmaGaja
Knížky pro přemýšlivé lidi

Každý z těchto veršů bohatě, velmi jasně a zpříma okomentoval Dilgo Khjence Rinpoče (1910–1991) a zároveň tak ukázal, že „lidé z Tingri“ se nijak neliší od jiných hledačů pravdy.

S velkou láskou, ale nekompromisně nám Dilgo Khjence Rinpoče dává velkolepé učení o tom, jak zacílit své myšlenky k tomu, na čem v životě opravdu záleží, jak se věnovat duchovní praxi celým svým bytím a jak odhalit konečnou přirozenost mysli.